

Asevienti: neuvoston yhteisen kannan 2008/944/YUTP täytäntöönpano

Euroopan parlamentin päätöslauselma 4. heinäkuuta 2013 aseviennistä: neuvoston yhteisen kannan 2008/944/YUTP täytäntöönpano (2013/2657(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen määrittämisestä 8. joulukuuta 2008 hyväksytyyn neuvoston yhteisen kannan 2008/944/YUTP¹,
- ottaa huomioon, että Euroopan unionin neuvoston tavanomaisten aseiden viennin työryhmässä (COARM) tarkistetaan parhaillaan kyseistä yhteistä kantaa, jota on sen 15 artiklan mukaan tarkasteltava uudelleen kolmen vuoden kuluttua sen hyväksymisestä,
- ottaa huomioon yhteisön sisällä tapahtuvia puolustukseen liittyvien tuotteiden siirtoja koskevien ehtojen yksinkertaistamisesta 6. toukokuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/43/EY²,
- ottaa huomioon 12. heinäkuuta 2002 hyväksytyyn neuvoston yhteisen toiminnan 2002/589/YUTP Euroopan unionin osallistumisesta käsiaseiden ja kevyiden aseiden epävakauteen keskittymisen ja leviämisen torjumiseen ja yhteisen toiminnan 1999/34/YUTP kumoamisesta³ sekä Eurooppa-neuvoston 15.–16. joulukuuta 2005 hyväksymän EU:n strategian pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman keskittymisen ja kaupan torjumiseksi⁴,
- ottaa huomioon COARM-työryhmän kolmannentoista⁵ ja neljännen⁶ vuosikertomuksen,
- ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien kansainvälisen asekauppasopimuksen, jossa vahvistetaan tavanomaisten aseiden maailmanlaajuisen kaupan yhteiset sitovat säännöt,
- ottaa huomioon 13. kesäkuuta 2012 antamansa päätöslauselman YK:n asekauppasopimusta koskevista neuvotteluista⁷,
- ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 42 artiklan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 346 artiklan,
- ottaa huomioon työjärjestyksen 110 artiklan 2 ja 4 kohdan,

¹ EUVL L 335, 13.12.2008, s. 99.

² EUVL L 146, 10.6.2009, s. 1.

³ EUVL L 191, 19.7.2002, s. 1.

⁴ Euroopan unionin neuvosto, 05319/06, 13.1.2006.

⁵ EUVL C 382, 30.12.2011, s. 1.

⁶ EUVL C 386, 14.12.2012, s. 1.

⁷ Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2012)0251.

- A. toteaa, että aseviennillä voi olla turvallisuuspoliittisia mutta myös kehitysyhteistyöpoliittisia vaikutuksia ja siksi on tärkeää vahvistaa Euroopan unionin sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontapolitiikkaa;
- B. ottaa huomioon, että yhteinen kanta 2008/944/YUTP muodostaa oikeudellisesti sitovan kehyksen ja että siinä asetetaan kahdeksan perustetta, joiden rikkomisesta vientilupa olisi evättävä (perusteet 1–4) tai epäämistä olisi ainakin harkittava (perusteet 5–8);
- C. toteaa, että yhteisen kannan 3 artiklan mukaan kahdeksalla perusteella määritellään vain vähimmäistaso, eivätkä ne estä jäsenvaltioita toteuttamasta tiukempia aseviennin valvontaa koskevia toimenpiteitä; toteaa, että aseiden vientilupien myöntäminen perusteiden mukaisesti on aina jäsenvaltioiden päätettävissä;
- D. toteaa, että yhteisen kannan 10 artiklassa todetaan yksiselitteisesti, että jäsenvaltiot voivat tarvittaessa ottaa myös huomioon ehdotettujen vientitoimitusten vaikutuksen niiden taloudellisiin, sosiaalisiin, kaupallisiin ja teollisiin etuihin nähden, ja korostaa, että ne eivät saa vaikuttaa edellä mainittujen perusteiden soveltamiseen;
- E. panee merkille, että Tukholman kansainvälisen rauhantutkimusinstituutin (SIPRI) tietojen mukaan EU:n jäsenvaltiot olivat yhdessä maailman toiseksi suurin aseiden viejä vain hieman Yhdysvaltain jälkeen ja että tästä viennistä yhä suurempi osuus suuntautuu EU:n ulkopuolisiin maihin;
- F. toteaa, että tärkeimmät EU:n ulkopuoliset kohteet, joihin jäsenvaltioista siirretään aseita, ovat Lähi-itä, Pohjois-Amerikka ja Aasia; toteaa, että tärkeimmät vastaanottajamaat ovat Saudi-Arabia, Yhdysvallat ja Yhdistyneet arabiemiirikunnat;
- G. panee merkille, että unionin teollisuus yrittää tasapainottaa EU:n puolustusalan vähenevää kysyntää pyrkimällä kolmansien maiden markkinoille, ja toteaa, että monet poliitikot ja poliittiset puolueet tukevat tätä pyrkimystä osana Euroopan puolustusteollisuuden, teknologisen tietotaidon, toimitusvarmuuden ja valmiuden vahvistamista; toteaa, että puolustusteollisuuteen liittyvällä tutkimuksella ja kehittämisellä on monia siviilisovelluksia tukevia merkittäviä oheisvaikutuksia;
- H. ottaa huomioon, että jäsenvaltioiden välisen yksimielisyyden saavuttamisessa yhteisen kannan kahdeksan perusteen soveltamisesta ja tulkinnasta on edetty monin tavoin erityisesti yhteiseen kantaan liittyvän käyttäjän oppaan ansiosta, joka on COARM-työryhmän laatima ja jossa määritellään yksityiskohtaisesti kyseisten perusteiden soveltamiseen liittyvät parhaat käytännöt;
1. pitää myönteisenä sitä, että EU:lla on maailmanlaajuisesti ainutlaatuinen oikeudellisesti sitova kehys, jolla parannetaan muun muassa kriisialueille ja ihmisoikeustilanteeltaan kyseenalaisiin maihin suuntautuvan aseviennin valvontaa; suhtautuu myönteisesti siihen, että unioniin kuuluvat maat ja sen ulkopuoliset kolmannet maat ovat liittyneet yhteiseen kantaan perustuvaan aseviennin valvontajärjestelmään; panee kuitenkin merkille, että yhteisen kannan kahdeksaa perustetta ei sovelleta ja tulkita yhtä tiukasti EU:n eri jäsenvaltioissa; vaatii siksi yhteisen kannan ja sen kaikkien velvoitteiden yhtenäisempää tulkintaa ja täytäntöönpanoa ja pitää valitettavana, että unionilla ei ole vielääkään aseiden siirtoa kolmansiin maihin koskevaa yhteistä politiikkaa;

2. toteaa, että unionin yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka ja yhteinen kanta eivät saa olla ristiriidassa keskenään; katsoo, että jäsenvaltioiden sekä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan tehtävänä on varmistaa, että yhteinen kanta ja ulkopoliitiikka ovat keskenään johdonmukaisia;
3. korostaa jäsenvaltioiden oikeutta toimia kansallisten toimintalinjojensa mukaisesti siten, että ne samalla noudattavat kansainvälistä oikeutta ja kansainvälisiä sopimuksia sekä yhteisesti sovittuja sääntöjä ja perusteita, mitä olisi valvottava kansallisten säännöksiensä mukaisesti;
4. katsoo, että Euroopan parlamentin, jäsenvaltioiden parlamenttien tai erityisten parlamentaaristen elinten tehtävänä on varmistaa yhteisen kannan sovittujen normien tehokas valvonta ja täytäntöönpano jäsenvaltioiden ja EU:n tasolla sekä avoimen ja vastuuvollisuuden perustuvan valvontajärjestelmän vakiinnuttaminen;
5. katsoo, että käyttäjän oppaassa käytetyn kielen on oltava täsmällisempää ja vähemmän tulkinnanvaraista ja että opasta olisi jatkossakin päivitettävä tarpeen mukaan;
6. vaatii parantamaan yhteisen kannan perusteiden noudattamista ennen uusien perusteiden ehdottamista;
7. panee merkille EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhtenäisen ja johdonmukaisen roolin asekauppasopimukseen sisältyvien sääntöjen vahvistamista koskevan kansainvälisen prosessin tukemisessa; kehottaa jäsenvaltioita keskittämään toimensa niihin maihin, jotka eivät ole toistaiseksi allekirjoittaneet kansainvälisiä sopimuksia;
8. toteaa, että COARM-työryhmän vuosikertomukset ovat lisänneet jäsenvaltioiden aseviennin avoimuutta; pitää valitettavana, että tietokokonaisuudet ovat epätäydellisiä ja epäyhtenäisiä jäsenvaltioiden erilaisten tietojen keruu- ja toimittamismenettelyjen vuoksi; muistuttaa jäsenvaltioita siitä, että niiden on toimitettava vuosittain kattavat tiedot aseidensiirroista COARM-työryhmälle, kuten yhteisessä kannassa on sovittu ja vahvistettu;
9. pyytää selvitystä siitä, miten yhteinen kanta on pantu täytäntöön kansallisissa järjestelmissä; katsoo, että COARM-työryhmän asevientivalvonnan analysointikapasiteettia olisi vahvistettava;
10. katsoo, että yhteistä kantaa olisi täydennettävä säännöllisesti päivitettävällä ja julkisesti saatavilla olevalla luettelolla, josta käy ilmi, täyttääkö tiettyihin vastaanottajamaihin suuntautuva vienti kahdeksan perustetta vai ei;
11. katsoo, että olisi perustettava aikaisempaa parempi järjestelmä, joka mahdollistaisi jäsenvaltioiden välisen säännöllisen ja ajantasaisen tiedonvaihdon aseidensiirroista vientikiellon kohteena olleisiin valtioihin;
12. pyytää, että parlamentissa järjestetään vuosikertomuksen yhteydessä vuosittainen keskustelu yhteisen kannan täytäntöönpanosta, sillä näin voidaan varmistaa asianmukainen parlamentaarinen valvonta ja avoimuus EU:n tasolla;
13. pitää myönteisenä YK:n johdolla tehtyä oikeudellisesti sitovaa asekauppasopimusta, joka koskee tavanomaisten aseiden kansainvälistä kauppaa ja jolla luodaan tehokas

kansainvälinen asevalvontajärjestelmä lisäämällä avoimuutta ja seurattavuutta ja asettamalla korkeimmat kansainväliset normit, mikä tekee tavanomaisten aseiden vastuuttomasta ja laittomasta käytöstä entistä vaikeampaa; panee merkille EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhtenäisen ja johdonmukaisen roolin kansainvälisen prosessin tukemisessa kansainvälistä asekauppaa koskevien sitovien sääntöjen vahvistamiseksi;

14. korostaa asekauppasopimuksen tehokkaan ja vakuuttavan täytäntöönpanon merkitystä ja kannustaa jäsenvaltioita keskittymään kansainvälisiin toimiinsa, joilla ne pyrkivät siihen, että sopimus allekirjoitetaan yleismaailmallisesti ja että se tulee voimaan mahdollisimman pian;
15. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, neuvostolle, komissiolle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille sekä Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille.